

Методичний коментар до уроку “Країна шовку та чаю”

Китайська народна пісня

Привіт із Китаю!

Діти поступово звикають вдома дізнаватися про країни, куди мандруватимемо на уроці. Цього разу нас чекає країна з дуже давніми традиціями — Китай. Запропонуйте дітям уявити, як китайці можуть вітатися.

У Китаї люди вітаються поклоном з витягнутими вздовж тулуба руками. Уклін — жест високої поваги, тому всім підряд у Китаї не кланяються. У повсякденному привітанні китайці вважають за краще жест на зразок кивка головою.

Традиційне китайське вітання (“Чіголі ма” або “Ні чіфаніть ла ма”) дослівно перекладається як “Ви вже поїли рису?”. Ввічливою відповіддю на це, незалежно від того, їли ви насправді чи ні, є: “Так, дякую. А ви?” (“Ши, Сесе! Ніна?”).

Це реальність, але вона зовсім не означає, що діти не можуть пофантазувати й вигадати своє дитяче привітання відповідно до своїх уявлень про Китай.

Країна з давніми традиціями

Запропонуйте дітям пригадати, що вони знають про традиції Китаю, культуру цієї країни (презентація [“Подорож до Китаю”](#)), а потім за потреби доповніть розповідь дітей.

- Знайдіть також цікаву інформацію про мистецтво Китаю. Що найбільше вразило?

Китай — третя за величиною країна у світі й одна з найдавніших цивілізацій світу. На думку істориків, цивілізація в Китаї зародилася близько 8000 років тому.

Як відомо, саме в Китаї найвища чисельність населення — майже півтора мільярди. У Китаї проживають 55 різних народів, які розмовляють 206 мовами. Тому китайці з різних регіонів можуть не розуміти одне одного.

Китай — батьківщина багатьох технічних винаходів, які змінили долю людства. Серед них — папір, компас, порох, друкарство, водне колесо, сірники, вітряний млин, шовк тощо.

За легендою, чай відкрив давньокитайський володар Шень-нун у 2737 році до н. е., коли листок випадково впав до його чашки з кип’ятком.

Один із найстаріших календарів у світі — Китайський місячний календар, створений 5 тисяч років тому. У ньому враховане розташування сузір’їв на небі та 12 знаків зодіаку. Китайські вчені достовірно вирахували, що рік містить 365 днів із чвертю.

Саме в Китаї винайшли морозиво. 4 тисячі років тому хтось випадково залишив у снігу суміш рису й молока, так і з’явилося морозиво. До Європи його привіз Марко Поло. Він привіз також макаронні вироби: китайська локшина — найдавніший родич італійської пасты.

Китайська система письма — одна з найскладніших у світі. Ієрогліфіка налічує понад 50 тисяч знаків. Вона змінювалася й мала різні стилі написання. Перші знаки з’явилися на кістках для ворожіння у 2 тисячолітті до н. е. Каліграфія, уміння гарно писати ієрогліфи вважається в Китаї вершиною мистецтва.

Серед китайців дуже високий відсоток людей з абсолютним музичним слухом. Це пояснюється тим, що через особливості мови китайці з дитинства звикають розрізняти величезну кількість тонів.

Китайці не можуть похвалитися розмаїттям прізвищ — їх лише 100! І близько 20 % населення країни мають прізвища Ван і Лі.

Для китайців дракон — священна істота, він також є символом Китаю. Як не дивно, дракон у китайській міфології є символом добра та асоціюється зі стихією води.

У Китаї знайшли приблизно 100 видів тварин, які не трапляються більше ніде. Найвідоміші з них — це ірбіс (сніговий барс) і панда.

Панди — ще один символ Китаю — проживають там уже кілька мільйонів років. Вони є символом могутності й хоробрості. Китайські імператори тримали чорно-білих ведмедів, бо вірили, що вони здатні відганяти стихійні лиха та злих духів. Зараз Китай передає панд іншим країнам в оренду на 10 років за 1 млн доларів. Якщо в цей час у панди народжується дитинча, воно є власністю Китаю.

Великий Китайський мур — найбільша споруда в історії людства. Довжина муру понад 8 тис. км.

Пісня про маму

- Послухайте китайську пісню про маму. Яке слово звучить однаково китайською та українською?
- Чим відрізняється китайська музика від української?

Діти вчать пісню українською мовою.

- Який темп пісні?
- Музика написана в мінорі чи мажорі?
- Як ці засоби музичної виразності впливають на характер музичного твору?

Дослідити мелодію розспівки і правильно записати ритм дітям допоможе завдання 1 на с. 10 із [робочого зошита-альбому "Мистецтво"](#) для 4 класу.

- Проплескайте ритм пісні. Чи легко це було зробити? Чим особливий ритм китайської пісні?
- Які слова цієї пісні вам здалися дивними? Чому? Чи можете ви це пояснити?
- Які ще пісні про маму ви знаєте?

Танцюють руки

Запропонуйте дітям роздивитися китайські народні костюми й довести, що їх можна вважати справжніми витворами мистецтва.

- Чим вас здивували ці костюми? Що сподобалося найбільше?
- За якими ознаками можна впізнати китайські костюми?
- Уявіть китайський танець. Які рухи можуть виконувати танцівники й танцівниці? Чому саме такі?

Запропонуйте дітям подивись народний китайський танець.

- Розкажіть про китайську музику. Знайдіть якомога більше прикметників, щоб описати її.
- Чи почули ви знайомий музичний інструмент? Який саме? Що допомогло його впізнати?

У музиці виділяється напрочуд м'який голос бамбукової флейти сяо. Китайці кажуть, що він розливається подібно воді. А як сказали б ви?

- На що в танці ми передусім звертаємо увагу — на рухи ніг чи рук? Чи можна сказати, що у танцівниці “танцюють руки”?
- Спробуйте повторити рухи танцівниці, придумати власні схожі рухи.

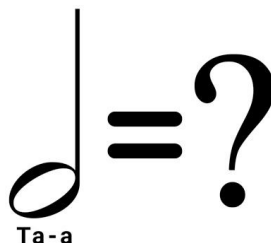
А чи знаєте ви, що в китайській музиці майже завжди використовують цимбаловий інструмент ян цін? Цимбали — це струнно-ударний музичний інструмент. Китайські цимбали роблять із дерева. Їх ставлять на дерев'яну підставку, і музикант б'є по струнах бамбуковими молоточками.

- У музиці яких народів також використовують цимбали?
- Як звучить цей музичний інструмент?

Ритм ускладнюється!

Щоб отримати такий незвичний ритм, на допомогу вже знайомим нам нотам прийшли **шістнадцяті ноти**. Одна ціла нота дорівнює 16-ти новим нотам.

- Проплескайте ритм нотного фрагменту. Зверніть увагу на те, що шістнадцяті ноти вдвічі швидші, ніж восьмі.
- Запишіть музичну рівність із шістнадцятими нотами.

Запропонуйте дітям вигадати музичні рівності з шістнадцятими нотами й у парах перевірити їх правильність.

Дослідити музичні рівності й розібратися з особливостями шістнадцятих нот дітям допоможе завдання 2 на с. 10 із [робочого зошита-альбому “Мистецтво”](#) для 4 класу.

Протупайте ритм, який ви створили й записали за допомогою шістнадцятих нот. Чи нагадує вам цей ритм якийсь танець? Який? А якщо поєднати в ритмічному рисунку восьмі й шістнадцяті ноти, чи утвориться ритм, наприклад, польки чи вальсу?

Китайський танець у балеті

Запропонуйте дітям послухати музику Петра Чайковського, написану для китайського танцю “Чай” (балет “Лускунчик”), а потім затанцювати під неї. Діти можуть спершу виконати рухи народного китайського танцю, а потім — танцю в класичній хореографії.

Потім діти дивляться китайський танець у класичній хореографії і можуть порівняти свої рухи та рухи танцівників, рухи народного танцю і рухи в балеті.

- Чи так ви уявляли китайський танець у балеті?
- Як рухи танцівників передають особливості музики?
- Чим костюми танцівників нагадують національні китайські костюми?
- Які музичні інструменти ви почули?

Сольну партію ведуть флейти — ви чуєте високі пронизливі звуки, а низькі звуки додає фагот.

- Послухайте музику ще раз — покажіть рухами, коли який музичний інструмент грає.
- Чи почули ви шістнадцяті ноти? Коли саме? Як показали їх рухами?

Китайські візерунки

Запропонуйте дітям роздивитися китайські візерунки, їх елементи.

- Чим особливі ці візерунки? Які елементи використовують китайські майстри?
- Знайдіть на фото орнаменти. Доведіть правильність вибору.
- Намалюйте китайську чашку, використовуючи елементи китайського візерунку.

Мистецтво каліграфії

З давніх часів для запису слів у Китаї використовують ієрогліфи — спеціальні знаки, що позначають цілі слова. Писати їх непросто, тому мистецтво письма — каліграфію — опанувати доволі складно.

Роздивіться китайські ієрогліфи. Напишіть пензликом той, що більше сподобався (можете знайти інший). Оформіть ієрогліф так, щоб було зрозуміло, що саме він означає. Влаштуйте в класі виставку ієрогліфів.

Музика

Wǔ (ПРОИЗНОСИТСЯ
-У-) ОЗНАЧАЕТ
«ТАНЕЦ»

Танець

- Як гадаєте, чи багато ієрогліфів у китайців? Дізнайтеся, скільки їх. Чи здивувало вас це число? А скільки слів в українській мові?
- Довідайтеся, чи тільки китайці використовують ієрогліфи. Чи зрозуміє інший народ китайські ієрогліфи?